

Bijlage 2 Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (Landelijk)

Maatschappelijke opgave

De manier waarop we landelijk de hulp en bescherming van kinderen en volwassenen in (mogelijk) onveilige thuissituaties, kortweg kind- en gezinsbescherming (0-100), nu hebben geregeld, knelt. Deze constatering heeft geresulteerd in het Landelijke Programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming met de volgende maatschappelijke opgave:

Het bieden van tijdige passende samenhangende hulp en bescherming aan kinderen en volwassenen die te maken hebben met een (acute of structurele) bedreiging van een gezonde en veilige thuissituatie. Dit om deze bedreiging in een zo vroeg mogelijk stadium weg te nemen, dan wel om te voorkomen dat de situatie blijft voortduren of verergert. Hierbij wordt samen met de betrokken kinderen en/of volwassenen een analyse gemaakt van wat er aan de hand is en wie wat nodig heeft. De benodigde hulp en ondersteuning wordt zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Uitgangspunten

Het programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (vanaf nu het Toekomstscenario) is gestart in 2021 en kent een doorlooptijd tot 2030. Het Toekomstscenario schetst op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er uit moet zien. In 2027 moet in grote lijnen alles staan. Aanpassing van wetgeving kent een doorlooptijd tot 2030.

Daarbij wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Om kinderen en volwassenen (0-100), gezinnen en huishoudens heen staat het lokaal (wijk)team dat hulpverleent.
- Er is voor een gezin of huishouden één vast gezicht binnen het lokaal (wijk)team dat indien nodig samen optrekt met een professional uit een op te richten regionale veiligheidsorganisatie met als werknaam regionaal veiligheidsteam (RVT).
- Het RVT heeft (ten opzichte van het lokaal team aanvullende) expertise en bevoegdheden op gebied van veiligheidsvraagstukken in gezinnen en huishoudens. In deze organisatie worden functies van de Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming samengebracht¹.
- Professionals van lokale teams, RVT en specialistische aanbieders werken gezins- en systeemgericht en in gezamenlijkheid (integraal) aan het effectief en duurzaam borgen van veiligheid. Professionals worden gefaciliteerd om samen te werken en een lerende omgeving te vormen.
- Dicht bij deze professionals en gezinnen staat een netwerk van specialisten met kennis van kinderen, volwassenen en specifieke uitingsvormen van geweld.

Doelstellingen

Het Toekomstscenario schetst een toekomstbeeld, maar is daarmee nog geen uitgewerkt plan. Om de komende jaren concreet invulling te geven aan het scenario hebben de VNG en de ministeries van JenV en VWS opdracht gegeven tot een interbestuurlijk meerjarig programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2023-2026².

Het landelijke programmadoel valt uiteen in doelstellingen en actielijnen.

Het Toekomstscenario vraagt om een andere manier van werken. Zodat ouders, kinderen en volwassenen bij wie veiligheidsproblematiek speelt, zich gehoord en ondersteund voelen en professionals kunnen doen waar ze goed in zijn. Het is dan ook van belang dat er sterke lokale wijkteams zijn, die voldoen aan de leidraad "Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)team en gemeenten" en die nauw samenwerken met een nog te ontwikkelen Regionaal Veiligheidsteam.

Actielijnen

De doelstellingen worden landelijk uitgewerkt in vier actielijnen met bijbehorende landelijke projecten.

¹ Tweede helft van 2025 wordt een landelijk politiek besluit genomen over de vormgeving van een Regionaal Veiligheidsteam (RVT). Wetgevingstraject moet tweede helft van 2027 zijn afgerond.

² [Programmaplan Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2023 - 2026 | Publicatie | voor Jeugd & Gezin \(voordejeugdenhetgezin.nl\)](https://www.vng.nl/publicaties/Programmaplan-Toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming-2023-2026)

- Actielijn 1: Integraal systeem- en mensgericht werken wordt breed in praktijk gebracht en ervaringen daarmee worden gebruikt voor het verbeteren van deze manier van werken.
- Actielijn 2: Organisaties en professionals beschikken over kaders en instrumenten voor integraal systeem- en mensgericht werken.
- Actielijn 3: Er worden regionale veiligheidsteams en expertiseplatforms ontworpen en ingericht.
- Actielijn 4: De juridische kaders voor integraal systeem- en mensgericht werken en structuur- en stelselverbeteringen zijn voldoende uitgewerkt.

Beoogde maatschappelijke effecten

Minder mensen hebben te maken met onveiligheid in de thuissituatie. Dit bereiken we doordat daar waar onveiligheid is of dreigt, mensen eerder en meer effectief worden geholpen en ondersteund in het herstellen van de veiligheid. Aan de hand van indicatoren volgen we of we op de goede weg zijn richting het maatschappelijk effect.

Landelijke proeftuinen

Er lopen landelijk zo'n 11 proeftuinen die vanuit de praktijk een nieuwe werkwijze ontwikkelen en beproeven. Alle proeftuinen hebben dezelfde opdracht en leidraad meegekregen. Daarnaast zijn per proeftuin specifieke uitwerkingsvraagstukken afgesproken. De opbrengsten worden gemonitord en vertaald naar bouwstenen voor verbeteringen in integraal systeem- en mensgericht werken en voor de stelselinrichting. Als van een bouwsteen de toegevoegde waarde met en in de praktijk is aangetoond, kan deze aan andere regio's beschikbaar worden gesteld en worden regio's ondersteund om deze breed toe te gaan passen. Het delen en verrijken van kennis, waarbij theorie en praktijk samen worden gebracht, maakt een belangrijk onderdeel uit van het programma (inclusief actuele (monitorings)data en meer data gedreven werken). Hiermee moet continu de praktijk (op alle niveaus) worden verbeterd en versterkt. Het landelijk programma heeft hierin een regisserende en stimulerende rol.

Kennis- en leerinfrastructuur

Het is van belang dat alle partijen gezamenlijk meer inzicht krijgen in hoe het Toekomstscenario in de praktijk het beste kan worden vormgegeven zodat de gewenste maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit gaat niet vanzelf. Daarom wordt een kennis- en leerinfrastructuur ingericht die dit proces (wetenschappelijke) ondersteunt, door:

- het bij elkaar brengen (kennissynthese) en ontwikkelen van kennis ter ondersteuning van de uitvoering van de actielijnen en van vakinhoudelijke en bestuurlijke besluitvorming en uitvoering in het algemeen;
- lerend vermogen te realiseren op alle niveaus met aandacht voor het begrijpen en doorbreken van patronen en veranderen van cultuur.